

BESPREK

[0777]

Pieter Duijff, *Juridisch Woordenboek Nederlands-Fries, met een index Fries-Nederlands. Groningen-Ljouwert/Leeuwarden (2000), Martinus Nijhoff /Fryske Akademy, 677 pp, ISBN 90-6890-571-6.*

De totstandkoming van het woordenboek

Het is er! In de late herfst van het symbolisch mooie Simmer 2000-jaar is het *Juridisch Woordenboek Nederlands-Fries*¹ van Pieter Duijff in de grote zittingszaal van het Leeuwarder Gerechtshof gepresenteerd. Zoals blijkt uit de Inleiding heeft het ambtelijk gezien niet eens zo lang geduurd voordat Duijff met zijn werk van start kon gaan. In het eindrapport van de Commissie Friese taal in het rechtsverkeer (1992) werd gepleit voor de totstandkoming van een Fries juridisch woordenboek teneinde de positie van het juridisch geschreven Fries te versterken. Op grond van deze aanbeveling werd in de Bestuursafpraak Friese taal en Cultuur (1993) opgenomen dat de minister van justitie zal nagaan ‘in hoeverre en op welke wijze de totstandkoming van een zogenaamd Fries juridisch woordenboek kan worden gerealiseerd’. In maart 1995 onderstreepte het kamerlid Hoekema de wenselijkheid van een Nederlands-Fries juridisch woordenboek. Winnie Sorgdrager, destijds minister van justitie, antwoordde hierop dit ‘een aardige gedachte’ te vinden. Korte tijd daarna werd door de ministeries van justitie en van binnenlandse zaken financiële steun verstrekt voor het tot stand brengen van een dergelijk woordenboek. Bovendien zegden het provinciaal bestuur van Fryslân en de VNAL (Vereniging van Notarissen in het Arrondissement Leeuwarden) subsidies toe. Toen de financiering rond was, heeft de Fryske Akademy de opdracht aanvaard het woordenboek samen te stellen en is er vanaf 1 maart 1996 door Duijff vier jaar lang aan gewerkt.

Omdat het financieel niet haalbaar was om zowel een taalkundige als een jurist aan het woordenboek te laten werken, is een breed samengestelde klankbordgroep – met leden uit de rechtspraktijk (rechterlijke macht, notariaat), uit het bestuur en uit de wetenschap – geformeerd om de auteur bij te staan door de conceptteksten kritisch te lezen en adviezen te geven bij het vertalen en het ontwikkelen van nieuwe Friese termen. De leden van de commissie hebben vele aanvullingen voorgesteld, daartoe geïnspireerd door hun ervaringen in de rechtspraktijk.

De vertaling

Het feit dat vertaald kon worden binnen één rechtssysteem vergemakkelijkt het overzetten van het Nederlands naar het Fries, aldus Duijff in de Inleiding. De

¹. In de bespreking aangeduid als ‘het woordenboek’.

US WURK L (2001), p. 140

inhoud van de rechtsbegrippen blijft immers hetzelfde. Inderdaad is dit een belangrijk voordeel. Moet bijvoorbeeld het Nederlandse strafprocessuele begrip ‘telastelegging’ worden vertaald in het Duits, dan duikt onmiddellijk het probleem op dat de status van de telastelegging in het Duitse strafprocesrecht een volstrekt andere is dan in ons strafproces. Tegelijkertijd maakt het gegeven dat het Fries nagenoeg geen moderne juridische traditie kent binnen het Nederlandse rechtssysteem, het vertalen juist moeilijker. Door het ontbreken van deze traditie is het, aldus Duijff, af en toe lastig geweest een equivalent te vinden dat de betekenis van het (Nederlandse) begrip helemaal in zich draagt.

Duijff zet in de Inleiding uiteen dat er vier verschillende vertaalmogelijkheden zijn, wanneer bij het vertalen van de ene rechtstaal naar de andere niet een geschikt equivalent voorhanden is. Op de eerste plaats kunnen oorspronkelijke begrippen uit de brontaal in de doeltaal ongewijzigd overgenomen worden. Maar vooral dankzij het gegeven dat er vertaald kon worden binnen één rechtssysteem behoefde deze mogelijkheid niet benut te worden. Ten tweede kunnen begrippen omschreven in plaats van vertaald worden. Dat was nodig bij de vertaling van de persoonsnaam ‘gedaagde’ naar het Fries: ‘dage persoan’, met als meervoudsvorm ‘dage lju’. Daarnaast kan het gebruik van neologismen een oplossing bieden. Zo is ‘voortvluchtig’ vertaald als ‘flechtfuottich’ (mooi!), een neologisme dat gebaseerd is op het Oudfries (‘flechtiga foete’). Tenslotte kunnen bestaande woorden met een betekenis worden uitgebreid. ‘Wraken’ (van rechters) is bijvoorbeeld vertaald met ‘ferwegerje’ (weigeren). Dit is een aansprekende vertaling; bij wraking gaat het er inhoudelijk om dat de verdachte niet accepteert dat de rechters die ter terechtzitting aanwezig zijn over zijn zaak oordelen, bijvoorbeeld omdat deze gezien de voorgeschiedenis van de zaak niet als onpartijdig kunnen worden beschouwd.

Het woordenboekgedeelte Nederlands-Fries is aangevuld met een serie lijsten: een index Fries-Nederlands, een lijst titulatuur, een lijst met namen van wetten, een lijst met verdragen, de namen van de Nederlandse ministeries in het Fries, en tenslotte lijsten met de provincienamen, de gemeentenamen en de plaatsnamen in Fryslân.

Wil een juridisch woordenboek voldoen aan de verwachtingen, dan moet het voorzien in de vertaling van termen die in de praktijk voorkomen. Daarom is bij de bespreking van dit woordenboek een aantal documenten tot uitgangspunt genomen: een strafvonnis, een proces-verbaal van de politie in strafzaken, een notariële koopakte en een beschikking waarin een bouwvergunning wordt verleend. Steekproefsgewijs² is het woordenboek naast deze stukken gelegd.

². Gezien de beschikbare ruimte voor een bespreking als deze is de steekproef uiteraard bescheiden van omvang.

- *Het strafvonnis*

Het strafvonnis van de meervoudige kamer (*mearfâldige keamer*) bevat de telastelegging van een bepaald feit (*lêstfoarlizzing fan in beskaat feit*). Het zal een hele toer zijn geweest om voor ‘telastelegging’ een Fries equivalent te vinden. ‘Beskuldiging’, de vertaling van de ‘telastelegging’ in de volksmond, had ook tot de mogelijkheden behoord. Toch mist deze term de specifieke juridische lading die het woord ‘telastelegging’ wel heeft en die terugkomt in ‘lêstfoarlizzing’, een aansprekende vertaling.

Een uitgewerkt vonnis bevat tevens de bewezenverklaring (*wat bewiisd ferklearre is*) en de bewijsmiddelen (*bewiismiddels*). De bewijsmiddelen houden de redengevende feiten en omstandigheden in op grond waarvan de rechter het feit bewezen acht (met het woordenboek in de hand kon ik de term ‘redengevend’ niet vertalen; van dit specifieke begrip uit de strafvorderlijke bewijsleer mag een vertaling mijns inziens niet ontbreken). Bovendien geeft het vonnis de kwalificatie (*kwalifikaasje*), de strafoplegging en de strafmotivering (*strafmotivearring*). De tijd die door de verdachte in verzekering (*yn fersekering*) of in voorlopige hechtenis (*previntyf fêstsitten*) is doorgebracht, wordt op de straf in mindering gebracht. Verweren (*ferwarren*) aangaande bijvoorbeeld de beweerd onrechtmatige verkrijging van bewijs (*it ûnrjochtmjittich krige bewiis*), de ontvankelijkheid van het Openbaar Ministerie (*de ûntfanklikens fan it Iepenbier Ministearje*), de nietigheid van de inleidende dagvaarding (*de neatichheid fan de ynljedende daging*) moeten in het vonnis (*fûnis*), voor zover ze niet worden aanvaard (*oanfurdige wurde*) gemotiveerd worden weerlegd (*wjerlein wurde*). Het vonnis eindigt met het dictum (*diktum*).³ Op basis van de pluk-ze-wetgeving⁴ (*plôkje-se-wetjouwing*) kan in een afzonderlijke uitspraak de ontneming van het wederrechtelijk genoten voordeel (*ûnrjochtlike befoardieling*) worden bevolen.

Anders dan het Nederlandse ‘pluk-ze’ klinkt het Friese ‘plôkje-se’ bijna aan doenlijk. De ironie en het sarcasme van ‘pluk-ze’ (het ontnemen van wederrechtelijk genoten voordeel) komt in de Friese vertaling naar mijn gevoel niet echt uit de verf.⁵ Het opzienbarende van de ontnemingswetgeving was destijds (1993) dat politie en justitie bij het aantreffen van vermogensbestanddelen bij een crimineel er voortaan tot op zekere hoogte vanuit mogen gaan dat het onrechtmatig verkregen vermogen betreft. Degene tegen wie de ontnemingsvordering wordt ingesteld – de drugshandelaar bijvoorbeeld – moet zelf maar aantonen dat het geen crimineel geld, maar ‘schoon’ vermogen betreft. Een soort omkering van de bewijslast dus.

³. Het zal wel kloppen, maar ik vraag me regelmatig af waarom woorden uit het Latijn niet ongewijzigd worden overgenomen in het Fries. Waarom moet aquaduct ‘akwaduct’ worden en dictum ‘diktum’?

⁴. Anders dan in het woordenboek meestal als ‘plukze-wetgeving’ aangeduid in de strafrechtelijke vakliteratuur.

⁵. Maar misschien ligt dit aan het feit dat het Friese ‘plôkje’ niet behoort tot de woorden die ik dagelijks gebruik.

De naam ‘pluk-ze’ is door deze achtergrond geïnspireerd. Daarom vraag ik me af of een term als ‘ôfstrûp-wetjouwing’ niet beter de gevoelswaarde van het ‘plukken’ en de daaraan ten grondslag liggende betrekkelijk revolutionaire omkeer van bewijspositie weergeeft.

Overigens: van bijna alle belangrijke termen uit het strafvonnis is in het woordenboek wel een vertaling te vinden.

- *Het proces-verbaal in strafzaken*

In het strafproces speelt het ambtsedig (*amtsedich*) proces-verbaal (*proses-verbaal*)⁶ een belangrijke rol. Het proces-verbaal bevat de eventuele aangifte (*oanjefte*) van het slachtoffer (*slachtoffer*), bevindingen (*befindingen*) van de verbalisanten (*ferbalisanten*)⁷, alsmede een verslag van de verschillende onderzoekshandelingen, zoals aanhouding (*oanhâlding*), de voorgeleiding (*foarlieding*) of doorzoeking (niet in het woordenboek opgenomen⁸, anders dan het verouderde begrip huiszoeking⁹: *hûssiking*). In het proces-verbaal is te vinden of agenten woningen of andere plaatsen hebben betreden in het kader van het onderzoek (betreden – in de zin van ‘zich de toegang en de doorgang verschaffen’¹⁰ – wordt in het woordenboek vertaald met *ynkomme*). ‘Betreden’ is niet een woord dat in de omgangstaal veel wordt gebruikt. Het heeft iets plechtstatigs. Wat mij betreft had dat aspect ook in de Friese vertaling mogen terugkomen. Waarom niet ‘betrêdzje’ in plaats van ‘ynkomme’?

Ook van een inkijkoperatie (niet vertaald in het woordenboek¹¹), van onderzoek in een geautomatiseerd werk (niet opgenomen in het woordenboek), van het opnemen van vertrouwelijke communicatie (evenmin in het woordenboek te vinden) behoort vroeger of later (onderzoeksbelang) in het proces-verbaal verslag te worden gedaan. Terwille van de benadeelde partij (*beneidielde partij*) bevat het verbaal gegevens over een eventuele schaderegeling (*skearegeling*). Standaard wordt in het

⁶. Behalve op ambtseed kan het proces-verbaal ook op ambtsbelofte worden opgemaakt. Het woordenboek bevat geen vertaling van ‘ambtsbelofte’. Wel van ‘ambt’ en van ‘belofte’ afzonderlijk: *amtsânthjit* dus?

⁷. Het proces-verbaal kan een de auditu-verklaring bevatten. Gelukkig – zie noot 2 – bevat het woordenboek geen vertaling van ‘de auditu’.

⁸. Wel het werkwoord ‘doorzoeken’: *trochsykje*. Veel fantasie van de lezer van het woordenboek is dus niet nodig om tot ‘trochsiking’ te komen. Overigens: het Nederlandse woord ‘doorzoeking’ is alles behalve fraai.

⁹. Op 1 februari 2000 is de Wet herziening gerechtelijk vooronderzoek in werking getreden. De wet vervangt de huiszoekingsregeling door bepalingen aangaande de doorzoeking; de juridische lading van beide begrippen is niet dezelfde.

¹⁰. Deze terminologie is ontleend aan de Algemene wet op het binnentreden (Algemene wet op it ynkommen). Moet de onderzoekshandeling ‘betreden van plaatsen’ worden aangeduid met ‘it ynkomen op plakken’?

¹¹. Toegegeven, het is geen wettelijk begrip (art. 126k Sv: bevoegdheden in een besloten plaats), maar wel een ingeburgerde vakterm.

US WURK L (2001), p. 143

verbaal tegenwoordig ook vermeld of verdachte bezwaar maakt tegen schadebemiddeling (niet in het woordenboek) door politie, justitie of reclassering.

- *De notariële koopakte*

‘Heden...verscheen voor mij, Mr. Ernest Marius Willem de Lange, notaris ter standplaats Leeuwarden... (volledig vertaald in het woordenboek te vinden: *hjoed ferskynde foar my, Mr. Ernest Marius Willem de Lange, notaris mei it stânplak Ljouwert*; Ernest de Lange was lid van de begeleidingscommissie). De comparanten (*komparanten*) verklaarden (*ferklearren*) met elkaar te hebben aangegaan de navolgende overeenkomst (*oerienkomst*) van verkoop en koop waarbij de comparant sub 1 verkoopt en in eigendom (*eigendom*) overdraagt (*oerdraacht*) aan de comparant sub 2, in gemelde hoedanigheid (*yn ‘e rol fan*), die verklaarde zulks voor zich en zijn lastgeefster (*lêstjouwster*) – ieder voor de onverdeelde helft – zulks aan te nemen:

het woonhuis met garage, erf (*hiem*), grond (*grûn*) en verder aan- en bijbehoren (*oan- en bybehear*) plaatselijk (*pleatslik*) bekend te Mantgum, Master Jansenstrjitte 3, kadastraal bekend (*kadastraal bekend*) gemeente Oosterwierum, sectie A (*seksje*)...

Velen klinkt de terminologie van het begin van de notariële koopakte bekend in de oren. Alle belangrijke begrippen zijn terug te vinden in het woordenboek. Ook de ‘ingewijden-taal’ van het vervolg van de akte kan zonder moeite met behulp van het woordenboek in het Fries worden overgezet: titel van aankomst (*oankomsttitel*), inschrijving in de openbare registers (*ynskriuwing yn ‘e iepenbiere registers*), akte van transport (*akte fan transport*), minuut (*minút*) van de akte, mandelig (*mandêlich*), erfdiensbaarheid (*hiemtsjinstberheid*) en ga zo maar door. Het woordenboek maakt de indruk op dit terrein zeer volledig te zijn. Alleen van ‘naastleger’ vond ik het Friese equivalent niet terug in het woordenboek.¹²

- *Het civiele vonnis*

In het civiele (*sivile*) geding (*pleit*) staat de eiser (*easker*) tegenover de gedaagde (*dage persoan*). De inzet is menigmaal toerekenbare tekortkoming (*tarekkenber tekoart*, vroeger: wanprestatie) of onrechtmatige daad (*ûnrjochtmjittige die*). De vordering van de eiser kan niet-ontvankelijk (*net ûntfanklik*) worden verklaard, worden afgewezen (*ôfwiisd wurde*) of worden toegewezen (*tawiisd wurde*). Er kunnen

¹². Voor de volledigheid: de Wet op het Notarisambt verbiedt niet dat akten in het Fries worden opgesteld en verleden (vgl. art 42 van deze wet). Authentieke akten die in het Fries zijn opgesteld en die bestemd zijn voor inschrijving in de openbare registers (anders dan de registers van de burgerlijke stand) moeten in het Nederlands worden vertaald, wil inschrijving mogelijk zijn (art. 41 Kadasterwet); op dit punt voldoet onze wetgeving niet aan de bepalingen uit deel III van het Europees Handvest betreffende rechterlijke autoriteiten. Aan wijziging van de Nederlandse wetgeving op dit punt wordt gewerkt.

zich talrijke procesincidenten (niet in het woordenboek, 'prosesysidinten' neem ik aan) voordoan: vermeerdering van eis (*fermearing fan 'e eask*), vrijwaring (*frijwarring*) in verband waarmee bij incidentele conclusie (*konklúzje*) verlof (*ferlof*) tot oproeping (*opropping*) kan worden verzocht. Er kan sprake zijn van voeging (*foeging*) of van tussenkomst (*tuskenkomst*) in een lopende (*rinnende*) procedure. De zaak kan naar een andere rechter worden verwezen (*ferwiisd wurde*).

Uiteindelijk kan de verliezer in de kosten van het geding veroordeeld worden (*feroardiele wurde yn 'e kosten*). Een zekerheidsstelling (*wissichheidstelling*) voor proceskosten (*proseskosten*) is denkbaar. De rechter kan een schikkingscomparitie (*skikkingskomparysje*) bevelen; hij kan dit ambsthalve (*fan amtswegen*) doen, of op verzoek van een der partijen. De comparitie kan ook voor een rechter-commissaris (*rjochter-kommissaris*) worden gehouden en de rechter kan bewijskracht (*bewiiskrêft*) toekennen (*takenne*) aan de verklaringen (*ferklearringen*) die door partijen (*partijen*) bij deze comparitie worden afgelegd.

Er is weinig dat niet in het woordenboek te vinden is. Zaakwaarneming (*saakwaarnimming*), ongerechtvaardigde verrijking (*ferriking sûnder grûn*), bewaargeving (*bewarjouwing*), verjaringstermijn (*ferjierringstermyn*), interlocutoir (*ynterlokutoar*), preparatoir (*preparatoar*): het staat er allemaal in.

- *De bestuursrechtelijke beschikking*

Een duivenhok bouwen gaat niet zo maar. Op de burger rust de plicht om, afhankelijk van de omvang van het op te richten bouwwerk, een bouwvergunning (*boufergunning*) aan te vragen, of melding te doen van zijn bouwvoornemen indien er sprake is van een meldingsplichtig bouwwerk (*meldingsplichtich bouwurk*). De betrokkene (*oanbelangjende*) krijgt dan te maken met bepalingen uit de bouwverordening (*bouferoardering*), de Woningwet (*Wentewet*), de Wet op de Ruimtelijke Ordening (*Wet op 'e Romtlike Oardering*) en de Algemene wet bestuursrecht (*Algemiene wet bestjoersrjocht*). Burgemeester en wethouders (*boargemaster en wethâlders*) kunnen vervolgens positief reageren op de melding bouwvoornemen (niet in het woordenboek), overeenkomstig (*neffens*)¹³ de bij het besluit behorende gewaarmerkte (*bekrêftige*) bescheiden (*stikken*). Aan de beschikking (*beskikking*) kunnen voorwaarden (*betingsten*) worden gesteld. De burger is leges (*leezjes*) verschuldigd aan de gemeente. Voordat toestemming kan worden verleend voor het oprichten van sommige gebouwen moet een zgn. voorbereidingsbesluit (*tariedingsbeslút*) worden genomen. Het gedagtekende (*deitekene*) voorbereidingsbesluit ligt voor een ieder gedurende een bepaalde termijn (*termyn*) ter inzage (*it beslút leit op ynsjen*).

Vele beslissingen van de (lokale) overheid zijn onderworpen aan bezwaar (*beswier*) en beroep (*berop*). Een commissie bewaarschriften kan de indiener (*yntsjinner*) van het bezwaarschrift tijdens een hoorzitting (*harksitting*) horen (*hearre*).

¹³. Het valt op dat het Fries verschillende vertalingen kent voor het Nederlandse 'overeenkomstig', dat meerdere betekenissen kan hebben.

US WURK L (2001), p. 145

Daarna staat in veel gevallen beroep (*berop*) op de bestuursrechter (*bestjoers-rjochter*) open. Veelal moet griffierecht (*griffyryocht*) worden betaald alvorens de zaak in behandeling wordt genomen. Er is meestal geen sprake van verplichte rechtsbijstand (*ferplichte rjochtsbystân*).

In het woordenboek is de vertaling van bijna alle centrale begrippen te vinden: belanghebbende (*belanghawwer*), verzuim (*fersom*), redelijkerwijs (*ridlikerwize*), termijnoverschrijding (*termynbrek*). Van ‘verontschuldigbaar’ – in samenhang met ‘termijnoverschrijding’ belangrijk bij de toepassing van art. 6:11 Algemene wet bestuursrecht – geeft het woordenboek geen overzetting.

Balans

Het Fries emancipeert. ‘Se praat ek Frysk, hear’, hoorde ik rechtenstudenten van de Vestiging Friesland van de Rijksuniversiteit Groningen op de gang bij de collegezaal fluisteren. In de collegezaal worden vragen nog in het Nederlands gesteld, in het individuele contact tussen docent en student daarentegen is het Fries veel meer dan vroeger voertaal. Maar in de rechtszaal?

Ik herinner me een civiele rolzitting bij het kantongerecht in Sneek, enige tijd geleden. Twee Friestalige broers, beiden in een procedure verwikkeld. Eén stropdas, die achter de rug van de deurwaarder werd verwisseld toen de ene broer de rechtszaal verliet en de andere de zittingszaal binnenkwam. Tijdens het strikken van de das werd druk in het Fries overlegd. Met de rechter, die zowel de ene als de andere broer in het Fries aansprak, werd in het Hooghaarlemmerdijks geconverseerd. Met stropdas, in het Nederlands. Het lijkt me tekenend voor de situatie zoals deze zoveel in rechtszalen wordt aangetroffen.¹⁴

Nu zal het vooral de bedoeling zijn dat het woordenboek het gebruik van het Fries in het geschreven rechtsverkeer bevordert.¹⁵ Daarin slaagt Duijff met zijn woordenboek zeker. Naar weinig vertalingen van juridische begrippen zoekt men tevergeefs in het boek. Van wildplassen – een zero-tolerance begrip – is geen vertaling te vinden, maar van het actuele ‘stalken’ wel: *hjitfolge*, één van de mooie vondsten in het woordenboek. De vertalingen zijn bijna stuk voor stuk zeer bruikbaar. Door de verzorgde uitvoering nodigt het woordenboek uit tot raadpleging.¹⁶ Maar wie zal het woordenboek echt gaan gebruiken?

¹⁴. Zoals in de *Leeuwarder Courant* van 9 juni 2001 werd opgemerkt over het gebruik van het Fries tijdens strafzittingen: ...‘er is ook de houding van de verdachte zelf. Voor de rechter, denkt de Fries al snel, hoor je Nederlands te praten’ (*Sneon en Snein*, blz. 1)

¹⁵. Inleiding, blz. 20; Ook de opstellers van het rapport *Fries in het rechtsverkeer* stond met name de versterking van de positie van het *geschreven* Fries voor ogen.

¹⁶. Het enige dat ik mis in het woordenboek is een weergave van de regelgeving (nationaal en internationaal, met betrekking tot de minderheidstalen) ten aanzien van het gebruik, zowel mondeling als schriftelijk, van de Friese taal in het rechtsverkeer. Toegegeven, een daaraan gewijd hoofdstuk gaat het bestek van een *woordenboek* te buiten. Maar voor het beoordelen van de praktische mogelijkheden en onmogelijkheden van het gebruik van het Fries in het rechtsverkeer is een toegankelijke verzameling van de toepas-

US WURK L (2001), p. 146

Allereerst is er te denken aan de Friese bestuurder. Vele teksten op het gebied van het bestuur worden in het Fries geproduceerd.¹⁷ Het woordenboek zal in deze context veelvuldig uit de kast worden gehaald. In strafzaken en in civiele zaken zal, naar ik vermoed, het Fries in geschrift met name worden gebruikt door advocaten die gemotiveerd zijn om deze taal in rechtszaken een meer prominente plaats te geven.¹⁸ Maar dat zijn er vermoedelijk niet zo veel. Hetzelfde geldt waarschijnlijk voor familie- en belastingzaken. In zaken met een ‘princiepief’ Fries aspect zal zeker een beroep op het woordenboek worden gedaan.

In de Bestuursafpraak Friese Taal en Cultuur 2001¹⁹ wordt het bevorderen van het mondeling gebruik van het Fries in procedures tot uitgangspunt genomen. Terrecht. Rechters en officieren van justitie zijn al in groten getale op Friese les geweest.²⁰ In de bestuursafpraak is neergelegd dat ook personeel met een baliefunctie, werkzaam bij de gerechten en bij het parket, cursussen Fries krijgt aangeboden om zijn passieve dan wel actieve kennis van het Fries te vergroten. Het woordenboek van Duijff zal juist bij deze cursussen goede diensten kunnen bewijzen.

Het woord is nu aan de procesdeelnemers.

Feikje Vellinga-Schootstra
Vakgroep Strafrecht en Criminologie
Rijksuniversiteit Groningen

selijke bepalingen – die verspreid zijn over verschillende wetten en andere regelingen – wel heel erg handig.

¹⁷. Akten van de burgerlijke stand mogen zowel in de Friese als in de Nederlandse taal worden opgemaakt.

¹⁸. Processtukken mogen, met uitzondering van dagvaardingen en telasteleggingen, in de Friese taal worden gesteld, indien het zaken betreft die bij een in Fryslân gevestigd gerecht aanhangig worden gemaakt c.q. zijn.

¹⁹. www.minbzk.nl/pdf/bi/bzkbil/bestuursafpraak_friese_taal_6-01.pdf

²⁰. Het openbaar ministerie heeft reeds geruime tijd de beschikking over folders, gesteld in de Friese taal.